

HƯỚNG DẪN
KỸ THUẬT TRỒNG, CHĂM SÓC VÀ THU HOẠCH
CÂY MÍA NGUYÊN LIỆU

Căn cứ tài liệu dinh dưỡng cây mía; Hướng dẫn kỹ thuật trồng, thâm canh mía đường công nghiệp của Trung tâm Khuyến nông Quốc gia và thực trạng sản xuất mía nguyên liệu trên địa bàn tỉnh.

Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn hướng dẫn kỹ thuật trồng, chăm sóc và thu hoạch mía nguyên liệu, cụ thể như sau:

I. CHUẨN BỊ ĐẤT TRỒNG MÍA

1. Yêu cầu về đất trồng:

Đất phải có độ dày canh tác từ 0,8 m trở lên; kết cấu đất tơi xốp, giữ nước tốt, thoát nước triệt để không bị úng, mực nước ngầm ở độ sâu từ 1m trở lên; đất có độ dốc dưới 15⁰.

2. Kỹ thuật làm đất:

- Đất trồng mía phải cày bừa kỹ, cày sâu từ 35 - 45 cm, đảm bảo tơi xốp, sạch cỏ dại.

- Rạch hàng: Tùy thuộc vào độ phì và độ dốc của đất để rạch hàng cho phù hợp.

+ Đối với đất đồi dốc: Hàng cách hàng từ 0,9 - 1,0 m. Rạch hàng theo đường đồng mức và vuông góc với hướng dốc.

+ Đất soi bãi và đất ruộng 1 vụ: Hàng cách hàng từ 1,1 - 1,2 m. Rạch hàng theo hướng Đông Tây để tận dụng ánh sáng mặt trời.

- Sau khi rạch hàng, sửa rãnh trồng với kích thước chiều sâu từ 25 - 35 cm; đáy rộng từ 35 - 40 cm, lớp đất đáy rãnh được cuốc tơi xốp, sâu từ 8 - 10 cm.

II. GIỐNG VÀ THỜI VỤ TRỒNG MÍA

1. Chọn giống: Mỗi cánh đồng (hoặc khu đồi mía) chỉ nên bố trí từ 1 - 2 giống để thuận lợi cho việc chăm sóc, quản lý dịch hại và thu hoạch, vận chuyển.

- Nhóm chín sớm: ROC22, VĐ93.159, Liễu Thành, QĐ36, QĐ42.

- Nhóm chín trung bình: KK3, ROC10, ROC16, QĐ15, QĐ21, QT1.

- Nhóm chín muộn: MY55-14, LK9211.

2. Tiêu chuẩn ruộng mía giống và hom mía giống:

- Ruộng mía giống phải đạt từ 7 - 9 tháng tuổi, không lẫn giống, không bị đổ gãy; không bị nhiễm sâu, bệnh hại. Lấy cả cây mía để làm giống.

- Hom mía giống được lấy từ ruộng mía giống, có từ 9 - 12 lóng, đường kính thân từ 2 - 2,5 cm. Chặt hom giống thành từng đoạn có chiều dài từ 20 - 30 cm, mỗi hom phải có đủ 3 mắt mầm (trong điều kiện chủ động nước tưới, trời ẩm, đất đủ ẩm, có thể dùng hom 2 mắt mầm) và chưa ra rễ. Hom không bị xây sát và dập nát.

3. Xử lý hom mía: Hom mía chặt xong đem trồng ngay, trường hợp chưa trồng được ngay, phải bảo quản nơi râm mát, thời gian bảo quản không quá 15 ngày và không để hom mía ra rễ trước khi trồng.

Hom giống trước khi trồng xử lý bằng nước vôi nồng độ 1 - 2%, ngâm từ 8 - 24 giờ để diệt trừ mầm bệnh.

4. Lượng giống: Từ 9 - 10 tấn/ha (320 - 360 kg/sào); lượng giống dự phòng 3% để trồng dặm.

5. Thời vụ:

- Vụ Xuân: Từ tháng 01 đến tháng 3 dương lịch, thời vụ tốt nhất trồng trong tháng 02 dương lịch.

- Vụ Hè Thu: Từ tháng 5 đến tháng 6 dương lịch (làm giống).

- Vụ Thu Đông: Từ cuối tháng 9 đến giữa tháng 12 dương lịch, thời vụ tốt nhất trồng trong tháng 10 và đầu tháng 11 (chỉ áp dụng cho vùng đất bãi và đất ruộng chủ động tưới).

III. LUÂN CANH – XEN CANH

1. Luân canh:

- Luân canh hợp lý sẽ làm giảm tỷ lệ sâu bệnh và cỏ dại; cải tạo và nâng cao độ phì của đất.

- Tùy điều kiện đất đai, giống mía ở từng nơi có thể áp dụng một chu kỳ trồng mía dài hay ngắn, sau đó chuyển sang luân canh với cây trồng khác (lúa nước, cây có củ, cây họ đậu hoặc rau...).

Vùng đất tốt, ít bộ hung hại mía nên áp dụng chu kỳ 6 - 8 năm trồng mía + 1 năm luân canh. Nơi đất kém phì nhiêu, bộ hung hại mía nhiều có thể áp dụng chu kỳ 3 - 4 năm trồng mía + 1 năm luân canh.

2. Xen canh:

Trồng xen các loại cây họ đậu hoặc cây ngắn ngày khác (tốt nhất là cây họ đậu) vào giữa hai hàng mía là biện pháp hạn chế cỏ dại, tăng nguồn phân xanh, tăng thu nhập cho người trồng mía.

Lưu ý: Phải thu hoạch cây trồng xen trước khi mía vươn lóng để hạn chế hiện tượng gốc bé ngọn to, kết hợp với vun gốc trước khi bước vào mùa mưa.

IV. KỸ THUẬT TRỒNG – CHĂM SÓC

1. Trồng:

- **Đặt hom giống:** Yêu cầu đặt hom giống cho mầm quay sang hai bên phía rãnh. Có hai cách đặt hom giống:

+ Đặt hom thành hai hàng so le kiểu nanh sấu dọc theo chiều dài rãnh (hom sau gối 1/3 chiều dài hom trước).

+ Đặt hom nằm xiên chéo trong rãnh mía, các hom đặt song song với nhau và cách nhau từ 18 - 20 cm.

- *Lấp đất:*

+ Đối với đất thiếu ẩm hoặc trồng trong điều kiện khô hạn và trời rét: Lấp một lớp đất dày từ 5 - 7cm, lấp hom xong giậm chặt.

+ Những ngày trời mưa, đất ướt: Lấp bằng đất nhỏ che vừa kín mắt hom và không nén đất.

Khi trồng đặt thêm hom ở đầu hàng mía để lấy cây trồng dặm.

2. Chăm sóc, bón phân cho mía:

2.1. Lượng phân bón:

- Sử dụng phân chuồng hoai từ 15 - 20 tấn/ha hoặc phân hữu cơ khoáng lượng 2,5 - 4 tấn/ha (90 - 150 kg/sào). Nếu bón kết hợp cả hai loại phân thì 1 tấn phân chuồng tính tương đương 150 kg phân hữu cơ khoáng.

- Bón vôi bột từ 1,0 - 1,5 tấn/ha (35 - 55 kg/sào)

- Phân vô cơ: Tùy loại đất để bón lượng phân cho phù hợp, trung bình cho 1 vụ mía tơ.

TT	Loại đất trồng mía	Đạm Urê (kg)		Supe lân (kg)		Kali clorua (kg)	
		Tính cho 1 ha	Tính cho 1 sào	Tính cho 1ha	Tính cho 1sào	Tính cho 1 ha	Tính cho 1 sào
1	Đất xám cát và đất xám bạc màu	280 - 350	10 - 13	270 - 400	10 - 14	200 - 250	7 - 9
2	Đất cát pha	250 - 300	9 - 11	220 - 350	8 - 13	200 - 220	7 - 8
3	Đất đỏ vàng (đất đồi)	260 - 350	9,5 - 13	270 - 350	10 - 13	165 - 200	6 - 7
4	Đất phù sa cổ	240 - 300	8,5 - 11	220 - 300	8 - 11	170 - 220	6 - 8

Lưu ý:

+ Đối với mía lưu gốc, lượng phân bón tăng hơn từ 10 - 20%.

+ Nếu sử dụng phân bón phức hợp hoặc phân hỗn hợp, căn cứ vào hàm lượng các nguyên tố đa lượng (N, P₂O₅, K₂O) của loại phân sử dụng để quy đổi thành lượng phân tương đương với lượng phân trên và sử dụng theo hướng dẫn của nhà sản xuất

2.2. Chăm sóc, bón phân cho mía trồng mới (mía tơ):

- Bón phân lót

+ Bón vôi đều trên mặt đất trước khi rạch rãnh.

+ Bón toàn bộ lượng phân chuồng hoai hoặc phân hữu cơ khoáng + toàn bộ phân lân vào rãnh, trộn đều với đất bột ở đáy rãnh. Lấp đất kín phân trước khi đặt hom mía.

- *Trồng giặm*: Sau khi trồng từ 20 - 25 ngày khi cây mía có từ 1 - 2 lá thật, nếu trên hàng mất khoảng trên 0,6 m thì phải trồng dặm. Nên dặm vào buổi chiều hoặc lúc trời mát, dùng các hom đã nảy mầm đặt thêm ở các đầu hàng, hom đã được ươm trong bầu đất chuẩn bị trước đó (hoặc có thể bứng bớt các hom đã nảy mầm ở chỗ mọc dày) để giặm vào những chỗ thiếu.

Đào rãnh sâu ngang với đáy rãnh lúc trồng, bưng cả đất kèm theo cây giặm đặt vào rãnh, lấp đất kín gốc và nén chặt gốc cây giặm; cắt bớt lá cây giặm để hạn chế thoát hơi nước. Khi giặm đất phải đủ ẩm, nếu có điều kiện cần tưới ngay sau khi giặm.

- *Tỉa định mầm*: Khi mía có từ 1 - 2 lóng, tiến hành bóc lá chân, kết hợp tỉa bỏ mầm gầy yếu, mầm sâu, bệnh. Tùy theo từng giống để lại từ 8 - 10 mầm khoẻ trên 1 m dài lóng. Khi ruộng mía đạt mật độ tối ưu, thực hiện vun vòng để hạn chế mía đẻ nhánh.

- *Làm cỏ, xới phá váng*: Ở thời kỳ cây con, mía thường bị cỏ dại lấn át, hoặc đất bị nén chặt do vậy cần phải tiến hành làm cỏ sớm và xới phá váng.

- Bón phân thúc kết hợp làm cỏ, vun gốc, bóc lá già:

+ Lần 1: Khi mía có từ 4 - 5 lá thật, tiến hành làm cỏ bằng thủ công hoặc cày cách gốc 20 cm để diệt cỏ giữa hai hàng mía, phần cỏ còn sót trong gốc mía dùng tay hoặc cuốc để làm sạch. Trộn đều 1/3 lượng đạm + 1/3 lượng kali bón hai bên hàng mía cách gốc từ 10 - 15 cm, bón xong vun đất lấp phân.

+ Lần 2: Khi mía có từ 4 - 5 lóng (70 - 80 ngày sau trồng), tiến hành làm cỏ kết hợp xới xáo. Trộn đều lượng phân đạm và phân kali còn lại bón hai bên hàng mía cách gốc từ 10 - 15 cm, bón xong vun vòng cao cho mía.

2.3. Chăm sóc, bón phân cho mía lưu gốc:

Do mía lưu gốc có tốc độ sinh trưởng nhanh hơn so với mía tơ, nên việc chăm sóc mía lưu gốc phải đảm bảo “4 sớm”:

- *Bạt gốc sớm*: Sau khi thu hoạch 3 đến 5 ngày tiến hành chặt lại những gốc mía còn cao, chồi lên mặt đất. Dùng dao hoặc cuốc sắc chặt sát hoặc sâu dưới mặt đất từ 2 - 3 cm.

- *Xả gốc và lọng gốc sớm*: Dùng trâu, bò hoặc máy nông nghiệp nhỏ cày xả hai bên hàng mía, cày càng sát gốc mía càng tốt, mục đích làm đứt các rễ già, kích thích rễ mới phát triển. Dùng cuốc lọng giữa các gốc mía.

- *Dặm gốc sớm*: Khi mía nảy mầm, kiểm tra nếu chỗ nào bị mất khoảng từ 60 cm trở lên, tiến hành dặm gốc ngay, bằng cách bứng gốc từ chỗ dày dặm vào chỗ thưa, hoặc bằng hom giâm sẵn.

- *Bón phân sớm*: Sau khi cây xả gốc, bón toàn bộ lượng phân chuồng hoai hoặc phân hữu cơ khoáng + toàn bộ phân lân vào hai bên hàng mía, bón xong lấp đất kín phân. Bón phân thúc các lần tiếp theo và các công việc chăm sóc còn lại như làm cỏ, bóc bẹ, tỉa cây vô hiệu, vun gốc thực hiện như đối với mía trồng mới.

3. Tưới nước và tiêu úng:

- *Tưới nước*: Thực hiện tưới nước bổ sung cho mía vào giai đoạn khô hạn kéo dài; đặc biệt là giai đoạn mọc mầm, đẻ nhánh và bắt đầu vươn lóng.

Phương pháp tưới: Tùy điều kiện có thể áp dụng các phương pháp tưới nước cho mía phổ biến như: Tưới thấm, tưới nhỏ giọt, tưới phun, tưới tràn...

- *Tiêu nước*: Mía cần nhiều nước nhưng chịu úng rất kém, đặc biệt ở thời kỳ cây con và vươn lóng. Để tránh bị úng, ruộng mía phải bằng phẳng, xung quanh ruộng cần phải có rãnh, mương nối với hệ thống thoát nước tránh bị úng nước sau khi mưa to.

V. PHÒNG TRỪ SÂU, BỆNH HẠI

Thường xuyên bóc lá già, thu dọn cỏ dại để ruộng mía thông thoáng; kiểm tra phát hiện sâu bệnh hại sớm để phòng trừ đạt hiệu quả cao. Khi sử dụng thuốc hóa học để phun phòng, trừ sâu bệnh hại phải tuân thủ nghiêm túc các hướng dẫn về nồng độ, liều lượng, cách dùng ghi trên nhãn mác của từng loại thuốc và các biện pháp an toàn cho người, gia súc và môi trường khác. Chú ý một số sâu, bệnh chính sau:

1. Sâu đục thân mía:

* *Tác hại*: Làm khô nõn ở thời kỳ mầm (giai đoạn từ 1 - 8 lá thật), làm mía gãy ngọn và gãy ngang thân khi có gió to.

* *Biện pháp phòng trừ*:

- Kiểm tra cắt bỏ các mầm héo sát thân hom, chặt bỏ những cây bị sâu cắn, cây đã cụt ngọn, không cho sâu hóa bướm đẻ hạn chế các lứa sau.

- Phun thuốc diệt sâu khi mới nở (tuổi 1, tuổi 2) còn ở bẹ lá chưa đục vào thân cây bằng một trong các loại thuốc: Sago-Super 3GR, 20EC; Pattox 4GR, 95SP.

2. Rệp hại mía:

* *Tác hại*: Rệp làm giảm hàm lượng đường của cây mía. Bị hại nặng ruộng mía không có khả năng tái sinh.

* *Biện pháp phòng trừ*:

- Bón đạm sớm, bón cân đối (NPK).

- Không trồng lẫn giống mía vụ thu với mía vụ xuân trên cùng một cánh đồng để tránh sự di chuyển của rệp.

- Phát quang bờ bụi, bóc lá, kiểm tra phát hiện sớm ô rệp, khoanh vùng phun diệt triệt để không để lây lan ra diện rộng.

- Phun trừ bằng một trong các loại thuốc: Bini 58 40EC; Cyfitox 300EC; Actara 25 WG.

3. Bọ hung hại mía:

* *Tác hại:* Ấu trùng bọ hung gặm, ăn rễ non và thân gần sát mặt đất, làm héo nõn, hoặc khô toàn cây, làm khuyết cây, ruộng mía bị mất khoảng.

* *Biện pháp phòng trừ*

- Sử dụng bẫy đèn bắt con trưởng thành.

- Xử lý đất bằng một trong các loại thuốc: Nugor 10GR, 40EC; Ritenon 150BR, 150GR hoặc chế phẩm sinh học *Metarhizium anisopliae* liều lượng 10kg/ha/lần.

- Vệ sinh đồng ruộng (trước khi trồng cây lật gốc thu gom và tiêu hủy sâu non, tán dư cây trồng).

- Ruộng mía bị hại nặng, phải luân canh với cây trồng khác.

4. Bệnh than:

* *Tác hại:* Bệnh lây lan nhanh, cây bị bệnh phát triển chậm, thân bé, còi cọc, biến dạng, lá hẹp và ngắn, các lá xít lại, bẹ lá có sọc dài mất màu, các mắt ở phần thân và phần ngọn không có mầm, phần gốc mọc nhiều nhánh con.

* *Biện pháp phòng trừ:*

- Hạn chế để mía lưu gốc năm 3, năm 4.

- Nhổ bỏ cây bị bệnh đem đốt; ruộng bị bệnh nặng hủy bỏ và luân canh với cây trồng khác. Quá trình tiêu hủy cây bị bệnh phải hạn chế tối đa rơi vãi cây, lá bị bệnh hoặc phát tán bào tử nấm ra đồng ruộng; tốt nhất cho cây bị bệnh vào bao tải dứa hoặc túi nilon vận chuyển ra khỏi ruộng để tiêu hủy.

VI. THU HOẠCH

1. Xác định thời gian thu hoạch:

- Thu hoạch khi mía đủ độ chín (từ 11 - 14 tháng tuổi) tùy theo giống chín sớm, muộn và thời vụ trồng.

- Quan sát khi thấy lá mía sít lại, ngả màu vàng lá gừng, các đốt phía trên ngọn ngắn lại. Lấy mẫu ngẫu nhiên phân tích CCS đạt 9,0 trở lên thì tiến hành thu hoạch.

- Các ruộng mía để lưu gốc vụ tiếp không nên thu hoạch vào những ngày có mưa nhiều, ngập úng.

2. Đốn chặt và vận chuyển:

- Yêu cầu khi thu hoạch: Dùng dao sắc chặt sát gốc, không dập gốc, róc sạch rễ lá, ngọn non, cây mầm, đạt tiêu chuẩn mía nguyên liệu. Thời gian thu

hoạch một ruộng mía không được kéo dài quá 5 ngày để mía nảy mầm đồng đều, thuận lợi để chăm sóc vụ tiếp theo.

- Bó bằng lạt tre, nứa, trọng lượng mỗi bó từ 25 - 30 kg, gom thành đống 50 - 60 bó, nhằm giúp cho việc bốc xếp mía được thuận tiện.

- Thời gian từ khi thu hoạch đến khi mía được chế biến không quá 48 giờ.

Trên đây là hướng dẫn kỹ thuật trồng, chăm sóc thu hoạch mía nguyên liệu. Các hướng dẫn trước đây không đúng với Hướng dẫn này đều bãi bỏ. Trong quá trình tổ chức thực hiện nếu có phát sinh, vướng mắc đề nghị phản ánh về Sở Nông nghiệp và PTNT để kịp thời điều chỉnh, bổ sung cho phù hợp./.

GIÁM ĐỐC

Nơi nhận:

- UBND tỉnh (B/c);
 - UBND các huyện, thành phố;
 - Lãnh đạo Sở (B/c);
 - Trung tâm Khuyến nông;
 - Phòng Kinh tế thành phố;
 - Phòng NN & PTNT huyện;
 - C.ty CP mía đường Sơn Dương;
 - Trang tin điện tử Sở;
 - Lưu VT, TTBVTV.
- (thực hiện)

Nguyễn Văn Việt